

(א מגילה כ. ג.) ונע"י מוס' נכיות ת. ד"ה רב ששת. (א דף טו. א.) ד. כ"א: א: כהן שהשתמש (ס) כ"א טס': כהן בשמדתו. (א) ופניהו קט. (א) וקדושן כ. (ח) כ"א: טמ,

תורה אור השלם

1. ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם כי מעל כל העם יהיה ויפתחו עמרו כל העם:
2. והוחלתי כי לא ידברו כי עמרו לא ננו עוד:
3. ויקרא בו לפני הרחוב אשר לפני שער הפנים מן האור עד מחצית היום נגד האנשים ויחשימו והפוביים ואזני כל העם אל ספר התורה:
4. שאו ידכם ונגו עוד: וברכו את יי' תהלים קל"ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא פסעמי וכו' לשון מפסע ואזיל ונראה. י"ב פ' מ' מלת מלילה דף קה ע"ב:

מוסף רש"י

קפנדריא. מקור הלוט דק צית הכנסת (מגילה כ. א.) ולא פסעמי על ראשי עם קודש. כשהיו המלמדין צבית המדרש על גבי קרקע. יהוה כל גבי מסכתו לשב למקומו. נראה כפסע על ראשי העם (סס.) ולא נשאתי כפי. לזמן לברית הניס לפי שהניס צבית לזמן לזמן כדון חמה ה' אלהיו מלך העולם אשר קדשו (בבבא מציעא א.) בקדושתו של אהרן (סס.)

אלו נאמרין

והוא לאחריו. ואף שם היו כלים הנריכין והוא: **הואטו פסולה.** דבעינן כוונה לטהרה כדכתיב (במדבר יט) והזה הטוור על הטמא שיהא מתכוין לו: **על הגדלין שצפניו.** גדלין שיש ממנו ולהלן ולא גדלין שישנו ממנו ולאחור. והכי נמי העומדין צלדין של כהן הימנו ולהלן ככלל צרכה הן דלפניו דמי אצל של אחר הימנו אע"פ שאינן אחריהן ממש כלאחריו דמי: **ונפסחו.** וכשהתחילו. ובעורא כתיב: **עמדו.** שמו: **שלא נעל ידיו.** לפני עלותו לזוכן: **צמה הארכת ימים.** איוה זכות צידך שהארכת ימים: **קפנדריא.** לקצר דרכו דרך צה"כ ליכנס צפתח זה וללכת כנגדו. ולשון קפנדריא מפרש בצרכות (דף סג.) אדמקיסנא אדרי איעול צהא עד שאני מקיף סביב השורות הללו אכנס צהא ולאקצר דרכי דברי שורות צמים: **ולא פסעמי על ראשי עם קודש.** שהיו יושבים המלמדין צבית המדרש על גבי קרקע והמהלך צביהם כשהן יושבין ונכנס לישב במקומו מרחיב פסיעותיו צעל כרחו והוא לשון מפסע (ה) ונראה כמפסע על ראשיהם לפיכך צריך להקדים או ישב לו מבחוץ: **ולא נשאתי כפי לצד.** שכהן היה: **צלא צרכה.** צרכה דמפרש ואזיל מאי מצדך: **וכי עקר כרעיה.** בעבודה למיסק והוא מחזיר פניו כלפי ציבה מאי אמר: **וכי מהדר אפיה מציבורא.** כשגומר צרכותיו מחזיר פניו לצד הציבה עד שיגמור שליח צבור המצדך את עמו ישראל בשלוש: מה

פרק שביעי סוטה

למ.

דקיימא לן כוומיה וכמדומה דהכי פסק רבינו חננאל דכלל דוכתא קי"ל כ"י יהושע בן לוי ומקשה מפ' כל גגות (שירובין דף צג.) דיתבי ר' זירא ורבה בר רב חנן ויתבי אביי גבייהו ויתבי וקאמרי שמע מינה ממתני' דיורי גדולה צקטנה ואין דיורי קטנה בגדולה וכו' עד צבור בגדולה ושליח צבור צקטנה יואלין ידי חובתו צבור צקטנה וש"צ בגדולה אין יואלין ידי חובתו תשעה בגדולה וא' צקטנה מלטרפין תשעה צקטנה וא' בגדולה אין מלטרפין וה"ה גדולה בגדולה דליכא למימר דיורי גדולה בגדולה אלמא לענין תפלה לא אמר אפילו מחיה של צרול אין מפסקת ונראה דלא דמי דהיכא דליכא עשרה בגדולה ושליח צבור עמהן ואחד בגדולה כיוצא בה מתוך שמוציא צבי הגדולה יוצא גם זה שצארת כה"ג אמרינן דוקא אפילו מחיה וכו' שהרי מוציא אפילו אחיו שצדו כלאיתא במסכת ראש השנה (דף לה.) אצל היכא דלריך לנרופיניהו ודאי לא מלטרפי והיה"ד אין עומדין (צרכות דף צג.) דא"ר אלעזר מיום שחרצ צית המקדש נפקת חומת צרול צין ישראל לצביהן שצמיס לא שייכא להכא דהיה"ד אמר לגבי הא שאין תפלתו מקובלת כמו צומן צבהמ"ק קיים מיהו לענין זה אין מפסקת אם יתצרכו הצבור ע"י צרכת כהנים שעמהן צבית הכנסת או יוציא ש"צ ידי חובתו גם זה יתצדך ויוצא ידי חובתו עמהן דכלפי אצניו שצמיס לא תלי צהפסק מחיה:

והזה ע"ל הצדדין שבפניו הואתו כשרה. צירושלמי צפרק אין עומדין אמרי' הדא אמרה העומדין מן הצדדין ככלל צרכה: **ב"ין שנפתח כפר תורה אבוד לספר אפי' בדבר הלבנה.** מקשינן מפרק קמא דצרכות (דף ט.) דלמר רב ששת הוה מהדר אפיה וגריס אמר אינהו צדיקה ואין צדיק ומלינו למימר דמהדר אפיה שאני אי נמי רב ששת שאני משום דהוה מאור עיניס והוה פטור מקריאה משום דהוה צדיק צבית רשאי לזומן על פה וכיון דפטור מקריאה אפילו צשעת שמייה היה יכול לעסוק בצדכר הלכה והיינו דקאמר אן צדיק כגון צדכי הלכה (כגון) צדיק דעל פה ואינהו צדיקה צדיק צבית צבית מיהו מסתברא כפירוש ר"ח דפי' התם דוקא רב ששת וכיוצא בו דתורתו אומנתו אצל האידנא כרבא צצירא לן דלמר רבא כיון שנפתח ס"ת וכו' והאי דהוה מהדר אפי' י"ל דלא הויה אורחא דמילתא לאיעסוקי בצדכר הלכה צבאפי ציצורא צעוד שהן עסוקין צשמיעת התורה: **כל בהן שלא נטל ידיו.** פירש רש"י אמר לי רבי אם נטל ידיו שחרית ונטהר כהן אינו צריך ליטול ידיו כשעולה לזוכן וכמדומה שהועמק מהגהת תלמידי שהרי אין לשונו משמע כך דפירש שלא נטל ידיו לפני עלותו לזוכן משמע ממש סמוך ועוד דמייתי גמרא קרא שאו ידכס קדש וצרכו משמע תיכף לנטילת ידים צרכת כהנים דמשמע ליה השתא דצרכת כהנים משמע קרא דהיא צבאיות ידים ומשמע צירושלמי פ"ח דצרכות דצרכת דמשמע קרא צעין נטילת ידים סמוך לה דמייתי לה התם אצרכת המזון והכי איתא שלשה תכיפות הן תיכף לסמיכה שחיתה שנאמר וסמן ושחט תיכף לנטילת ידים צרכה שנא' שאו ידכס וצרכו תיכף לגאולה תפלה שנא' יהיו לזרון אמרי פי וגו' וכתבי צמריה יענך ה' ציום צרה וצ' כו"ד מצרכין (צרכות מ.) משמע דהיה"ד צרכה איירי צצרכת המזון מיהו שמעינן מינה דבעינן תיכף נטילת ידים צצרכת דמשמע ציה קרא והכא מיייתי לה אצרכת כהנים ועוד אי מייירי הכא צשלג נטל ידיו צשחרית אמאי נקט כהן לנשיאות כפיס תיפוק ליה משום צצרי תורה שצריך ליטול ידיו כדאמרי' צצ"ק דצרכות (דף יא.) וצפ"צ (שס י.) אמר רבי חייל צר רב אשי וימנין סגיאלין הוה קאימנן קמיה דרב לתנויי לן פירקא צציפרא צדי לן רב ומקדים וקאי ומשי ידיה ומצדך ומנח תפילין והדר אמר לן ואמר נמי התם א דצעי לאהדורי צמר מיל לנטי' לק"ש מיל ומה לי ק"ש ומה לי צרכת כהנים אי משום דלריך צצרכה לפנייה הכא נמי צריך צצרכה לפנייה כדאמר לקמן להכי מסתבר דהכא צבנטילת ידים תיכף לצצרכת מייירי ושיעור תכיפה איכא למישמע מתכיפת סמיכה לשחיטה דאמרי' צפ' כל הפסולין (וצחים ג.) כל הסמיכות שהיו שם קורא אי צבה תיכף לסמיכה שחיטה חוץ מוה שהיתה צשער נקנור שאין מצורע יכול ליכנס שם אלמא כדי מהלך משער נקנור עד צית המצבחים לא חשיבה תכיפה וצמסכת מדות (פ"ה מ"א) משמע דלא הוה טפי מעשרים ושמתיס אמה מקום דריסת רגלי ישראל ומקום דריסת רגלי הכהנים שכל אחד היו י"א אמה: **וכי מהדר אפיה מצבורא מאי אמר.** קדר נשיאת כפיס מפ"י רבינו שלמה עוקר רגליו בעבודה ממקומו וצא לפני הציבה ומתפלל יהי רצון שתהא צצרכה זו וכו' ומאריך צה עד שיאמרו אמן של הודאה מפ"י הצבור וקורא כהנים אם שניס הם ואם אחד אינו קורא ש"צ והוא מחזיר פניו מאליו כדאציי דלמר לעיל לאחד אינו קורא וכשכלה צבור מהקורא מצרכין אשר קדשנו כו' ואחר כך מתחילין צצרכה וכשכלה אמן אחרון מפ"י צבור הן מחזירין וכופפין קשרי אצבעותיהן אם רוצין ושליח צבור מתחיל שיש שלום והכהנים יתפללו רבנו של עולם עשינו מה שגזרת וכו' ומאריכין צה עד שתכלה צצרכה מפ"י שליח צבור עוקרין רגליהן והולכין להן: צשאלמות פרשת ויקח קרח כהן שעבד עבודת כוכבים) לא ישא את כפיו דגרע מהורג את הנפש דאמרינן צפ' אין עומדין (צרכות ג.) כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו ורבינו גרשום מאור הגולה השיב צצשבותיו דנושא כפיו וקורא ראשון צצורה דכיון דחור צצשובה חורר לקדושתו דתנן צצוק מסכת מנחות (דף קט.) אך לא יעלו כהני הצמות אל מזבח ה' צצירושלים כי אם אכלו מצות צצתוך אחיהם והרי הן כצעלי מומיין שחולקין ואוכלין וכשם צצעלי מומיין נושאין את כפייהם וקורא ראשון צצורה ואף זה שאם לא תאמר כן נמצאת מרפה ידיהן של צעלי תשובה שיאמרו) אי לאותה צובה אי לאותה כלימה וימנעו מעשות תשובה ואמר ר' יוחנן) כל האומר מנשה אין לו חלק לעולם הבא מרפה ידיהן של צעלי תשובה ותנא דבי רבי ישמעאל) הואיל והלך זה ונעשה כהן) לאיליים אדחה אצן אחר הנופל וכו': (וע"ש מוס' מנחות קט. ד"ה לא ישמוס ותוס' תענית כו. ד"ה אי מה):

עין משפט

טפא א מ"י פ"י מהל' פרה אדומה הל' ז: ב ב מ"י פ"י מהל' תפלה הל' ט סג עשין כה טו"ש"ע א"ח סימן קמו סעיף ב: גא ג מ"י פט"ו מהל' ג"כ הל' ה סג עשין כ טו"ש"ע א"ח סימן קמא סעיף ו: גב ד מ"י שם פ"ד הלכה יב סג עשין טו"ש"ע שם סעיף ו: גג ה מ"י שם טו"ש"ע שם סעיף ט: גד ו מ"י שם טו"ש"ע שם סעיף טו:

תוספות שאנין

כיון דנפתח ספר תורה אסור לדבר אפי' בדברי תורה. פי' ושב"ם אבל אי מהדר אפיה לית לן בה דאמר פ"ק דצרכות רב ששת מהדר אפיה וגריס. ואינו נראה דא"כ היה ליה לתלמודא לאיתורי הא דרב ששת ולומר שמוחר בזה הענין. על כן נראה לי דרב ששת (ה) לא פליג בדבר הלכה שרי:

(א) צ"ל דרב ששת פליג וס"ל דלדבר הלכה שרי.

גה א מיי פ"ד מהל' נשיאות כפיס הלי' ו סמג עשין כ טושי"ע א"ח סימן קכח סעיף טו: גו ב ג ד ה מיי"ש הלכה ה טושי"ע שם סעיף יח: גז ר ז מיי"ש הלכה ו טושי"ע שם סעיף טו: גה ח ט מיי"ש מהל' תפלה הלכה ו סמג עשין כה טושי"ע א"ח סימן גמ י ב מיי"ש הלכה יא סמג שם טושי"ע א"ח סי' קמה סעיף ה: ס ל מיי"ש הל' יג סמג שם טושי"ע א"ח סימן רכב סעיף ה: סא מ מיי"ש שם סמג שם טושי"ע א"ח סימן קמז סעיף א וסי' רפד סעיף ו: סב ג טושי"ע א"ח סימן קמח: סג ס ע מיי"ש פ"ג מהל' תפלה הלכה ד סמג עשין כה טושי"ע א"ח סי' קמט:

תוספות שאנין

אין הבהנים רשאין לכוף שכופפין אותן וכו'. עד שיכלה אמן מפי הצבור: אין שליח צבור רשאי להפשיט את התיבה בצבור. פ"ה שהיה דרכם להביא ספר תורה מבית אחר שמשומר לבית הכנסת ופורסין גברים נאים סביב התיבה ומניחין אותה בתוכה וכשוואצין משם ונותלין ספר תורה להוליכו לבית המשומר לא יפשיטו הגברים בפני הצבור שטוחה הצבור לעכב שם עם ספר תורה אלא מוליך ספר תורה והעם יוצאין אחריו ואחר כך בא ומפשיט התיבה:

עד שיכלה אמן מפי הצבור. פירש ר"י אע"ג דלמרינן צפרק שלשה שאלנו (ברכות דף מו.) אין הצולע רשאי לצנוע עד שיכלה אמן מפי העונין ואמר רב חסדא מפי רוב העונין דכל העונה אמן יותר מדאי אינו אלא טועה מיהו לענין צרכת כהנים כיון דמשום לשמוע הוא לא משתמע כל זמן שעונין דהוה להו תרי קלי קולות העונין וקול כהנים המזכרים ולא משתמעי ואי תקשי לדברי הרב א"כ לא ישאו שנים כפיהם דהא אמרינן צפ"ג דמגילה (דף כה:) צמורה אחד קורא ואחד מתרגם וקמני סיפא דלפי" שנים צביא אין קורין וטעמא מפרש צירושלמי דפרק אין עומדין משום שאין שני קולות נכסין צאחן אחד ואין אומרים לעיל לשנים קורא כהנים אלא מאי אית לך למימר צרכות אידי דחציבי להו יהבו דעתייהו ומשתמע תרי קלי כדלמך גבי מגילה קראוה שנים יא גבי אמן נמי יחצי דעתייהו ולישתמע תרי קלי תריך דלא דמו תרי קלי וקורין דבר אחד לתרי קלי שקורין שני דברים כגון אמן והני צרכות כדתנן צפרק ראוהו צ"ד (ר"ה טו:) שופר של ר"ה של יעל פשוט ופיו מלופה וזכ וצ' תלוזרות משתי צדדי שמלות היום צשופר ופרין צגמ" (שם טו.) ותרי קלי מי משתמע והתינא זכור ושמור צדיצור אחד נאמרו מה שאין הפה יכול לדבר ומה שאין האוזן יכול לשמוע ע"כ היכא דהקולות משונות כגון קול אחד זכור והשני שמור אין האוזן יכולה לשמוע כלל וקול שופר וקול תלוזרות י"ל דאין משונין להכי מסיק התם דמשתמע אידי דחציבי אי נמי צעי דלישמעי נמי הצרכה הני דמאריכינן צאמן אע"פ שטועין וכל שעה שהן צעלמן עונין אין שומעין קול צברייהם ותפוס לשון אחריו דהא מסיק התם תרי קלי מתד גצרא לא משתמע כגון זכור ושמור מפי הגצורה מתרי גצרי משתמע משמע אפי' דומיא דזכור ושמור אידי דחציבי וקול שופר וקול תלוזרות תרי קלין משונין זה מזה דומיא דזכור ושמור ומשתמע אידי דחציבי:

במנחתא דתעניתא מאי אמרי. אע"ג דפסקינן צפ"ג בשלשה פרקים (תענית ד' טו:) כר' יוסי דלמך ליכא נשיאות כפיס צמנחתא דתעניתא משום דשכיח שכרות ואמי לחלופי צשאר יומי י"ל הכא אליצא סתמא דמתני' דהתם צעי דקתני ד' פעמים ציום אי נמי אפי' לר' יוסי כדלמך התם מאחר דקי"ל כר' יוסי האידנא מ"ט פרסי כהני ידייהו צמנחתא דתעניתא כיון דסמוך לשקיעת החמה קפרסי צתפלה כתפלת נעילה דמי: **אם עונינו ענו בנו.** א"ת הני פסקוים דמנחתא מאי הסצרת פניס איכא צהו י"ל משום דהיו מתענין על הצרכה שלא תבא על הצבור ואמר צפ"ק דתענית (דף יג:) וצפ" צתרא דמגילה (דף ג:) דצריצעא צתרא דיומא צעי רחמי דהיינו מנחתא ואלין ואלכרע על צפ"ק אלכרע כפי אל ה' אלכרע רחמי צעידנא דפרסי ידייהו דעת ר'נן הוא וענו ציצורא אמן כדמשמע צפ"ה הרואה (ברכות נה:) האי מאן דחזי חלמא ולא ידע מאי חזי ליקו קמי כהני צעידנא דפרסי ידייהו ולימא רבון העולמים חלוס חלמתי וכו':

מה שהצטנחנו. שסמכים על ידינו כדכתיב ואני הצרכס (במדבר ו'): **לכוף קשרי אלצטוסייהם.** שפושטין אלצטוסייהם כשמזכרין ולאחר שגמרו סוגרין אגרוף שלהם כשאר בני אדם. קשרי אלצבע הם החליות שזכופפין ופושטין צהם: **אין הקורא.** שליח צבור שקורא כהנים שיחזירו פניהם לצרך: **אמן.** של צרכת הולאה: **דיצור.** כהנים: **לעקור רגליהם.** מן הדוכן אלא עומדין כפופין לפני התיבה. יש ללמוד מכאן סדר נשיאות כפיס כך הוא עוקר רגליו צעצודה ממקומו וצא לפני התיבה ומתפלל יהי ר'נן שמהא צרכה כו' כדלעילא ומאריכינן צה עד שתכלה אמן של הולאה מפי צבור ושליח צבור קורא כהנים אס שנים הם ואס יחיד הוא אינו קורא והוא מחזיר פניו מאיליו כדאצי דלמך לעיל (דף נח.) לא' אין קורא כהנים (ס) וכשכלה דיצור מפי קורא מצרך אשר קדשנו כו' ואח"כ מתחילין צצרכה וכשכלה אמן אחרון מפי צבור הן מחזירין פניהם וכופפין קשריהם אס רויס ושליח צבור מתחיל שנים שלום והכהנים מתפללין רצש"ע עשינו מה שגזרת עלינו כו' ומאריכינן צה עד שתכלה צרכה מפי שליח צבור ועוקרין רגליהם והולכין להם: **עד שיכלה אמן.** של צרכת התורה. וכל הני משום דתרי קלי לא משתמעין: **עד שגגל ס"ס.** צמטפוחתיו כדי שלא יהו הגוללים טרודים מלשמוע הפטרה מפי המפטיר: **להפשיט את התיבה צצבור.** כל זמן שהצבור צצהכ"ו. שהיה דרכם להביא ס"ת מבית אחר שמשתמר צו לצית הכנסת ופורסין צגדים נאס סציב התיבה ומניחין אותה צצוכה וכשוואצין משם ונותלין ס"ת להוליכו לצית המשתמר צו לא יפשיטו הצגדים מן התיבה צפני הצבור שטוחה צבור לעכב שם עם ס"ת אלא מוליך ס"ת לציתו ומניחו והעם יוצאים אחריו ואח"כ הוא צא ומפשיט את התיבה: **איכא פיתחא אחרינא.** משגגל ס"ת לצאת דרך פתחו הרואה לצאת צפתח אחר יוצא ואפי' לא יאס ס"ת. ליכא פיתחא אחרינא נכון צילא ס"ת תחילה ולא יאס האדס צפתח לפני ס"ת: **צי אהינא אסצרה.** לי חכס ששמו צר אהינא אסצרה לי היצניי טעמו של דבר: **העם מה הם אומרים.** שיראו מצצירי פניס ומודים לפניו על צצכותיו להראות שהן נוחות להן: **צרכו ה' מלאכיו צרכו ה' כל צכאיו צרכו ה' כל מעשיו.** שלם מקראות הן כנגד ג' צצרכות: **צמוספי דצנתא.** שהוא נשיאת כפיס חדש שאינו צחול לריך לדחד את דצרי העס: **צרוך ה' מליון.** אינו צאותו מומור והיינו דקא פריך ויימא יצרכך ה' מליון דכתבי צההוא ענינא: **צמנחתא דעעניתא.** שנושאין צו כפיס מה שאין כן צשאר מנחות משום שכרות כדלמרינן צמסכת תענית צפ" צתרא (דף טו:):

צצרכת בנעילה

צצרכת בנעילה

(א) צברי"ף וצבאל"ש צפרק הקורא את המגילה עומד וכן צצור"א"ח סי' קמט לימא להך שמי מיצות ויימא צמקומו וכן נראה מפרש"י דהכא ד"ה איכא פיתחא וכו' שלא היה גרסאם הני ועיין צצ"י ותמלא פרש"י מנולא על דבר ז' (א) (ב) (ע"א).

תורה אור השלם

- השקפה מופען קרשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:
- דברים כו טו דברים י"י אלהיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקלו תשמעו ואתו תעבדו ובו תרביעו:
- דברים יג ה דברים י"ג מלאכיו צברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו: צרכו י"י כל צבאו משרתיו עשי רצונו: צרכו י"י כל מעשיו בכל מקומות ממשלתו צרכי נפשי את תהלים קג כ"ב שיר המעלות החדה:
- צרכו את י"י כל עבדי י"י העומדים בבית י"י בקולות: תהלים קלד א שיר המעלות החדה:
- ברוך י"י מציון שכן ירושלים הללו י"י:
- ירמיהו י"ד ה-ט תהלים קלד ג
- אם עונינו ענו בנו י"י עשה למען שמיך כי רבו משובתינו לך חטאנו:
- מקוה ישראל מושיענו בעת צרה לפיה תודה כגר בארץ ובארת נטה ללון: לפיה תודה באיש נדהם כגבור לא יובל להושיע ואתה בקרבנו י"י ושמך עלינו נקרא אל תנחננו: ירמיהו יד ה-ט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעקור וכו' וכשיכלה הדיבור מפי הקורא מברכים אס:

גליון הש"ס

גמ' פפני כבוד צבור. מגילה דף כד ע"ב יומא ע ע"א גיטין דף ס ע"ב: